

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὁ φανατισμὸς εἶναι ἀπέραντη δύναμη μὲ διπλὸ πρόσωπο: εὐεργετικὴ καὶ καταλυτικὴ. Εἶναι δύσκολο νὰ τὸν ἀπορρίψει κανεὶς χωρὶς συζήτηση. Ἄν συμβαίνει συχνὰ νὰ τὸν καταριούμαστε, εἶναι γιὰτὶ γνωρίσαμε σχεδὸν μονάχα τὴν καταλυτικὴν τοῦ ἰκανότητα. Τὸν εὐεργετικὸν φανατισμὸν τὸν εἶδαμε σὰν κάτι διαφορετικόν: προσήλωσις σ' ἓνα χρέος ἢ σ' ἓνα ὑψηλότατο ἰδανικόν. Καὶ δὲν τὸν ὀνομάσαμε τότε «φανατισμὸς». Δὲν μπορούμε, ὡστόσο, ἂν σωστὰ κρίνουμε, νὰ παραμερίσουμε τὶς ἀγαθὰς πλευρὰς τοῦ φανατισμοῦ: τὸ πάθος γιὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ πάθος γιὰ τὴν ἔρευνα, τὸ πάθος γιὰ τὴν παιδεία, τὸ πάθος γιὰ τὴν εἰρήνη, ἀνθρώπινες κορυφώσεις ποὺ δημιούργησαν ἥρωες καὶ μάρτυρες, τὴν πινακοθήκη ποὺ καταυγάζει¹ μὲ τὸ φῶς τῶν προσωποποιήτων τῆς καὶ δικαιώνει συνάμα τὴν ἀνθρώπινη Ἱστορία.

Ἡ συνηθισμένη, ὡστόσο, μορφή τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἀληθινὰ ἀποκρουστικὴ. Ὁ φανατικὸς, σ' ὅλες τὶς ἐποχές, εἶναι στενοκέφαλος καὶ στενόκαρδος. Τὸ ὀπτικόν του πεδίου εἶναι περιορισμένον καὶ τὸ πείσμα του ἀκατανίκητον. Ἄγνοεῖ τοὺς συμβιβασμούς, ἀλλ' ἀγνοεῖ καὶ τὶς καλόπιστες κ' εὐγενεῖς παραχωρήσεις. Φρουρὸς συχνὰ ἑνὸς δόγματος ποὺ ὑποστηρίζει τὶς ἐξοχότερες ἀρετὰς, ὅσο προχωρεῖ τὶς χάνει ὁ ἴδιος. Γίνεται ἀπάνθρωπος, ὠμός, σκαιός², ἀποθηριώνεται³, γιὰ νὰ ἐξανθρωπίσει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ φανατισμὸς δημιουργεῖ καταστάσεις βρασμοῦ. Ἀλλὰ βρασμοῦ ἀπὸ ἐμπάθεια, μίσος, ἀκόμη κ' ἐγκληματικὴ διάθεσις. Ἄς θυμηθοῦμε τὰ ὀλοκαυτώματα κατὰ τὸ Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννησις. Θηρία καὶ ὄχι ἄνθρωποι τὰ ἐπραγματοποίησαν.

[...]

Ἐπειτα καὶ τοῦτο: ὁ φανατισμὸς εἶναι μιὰ παραγωγικὴ ἐπένδυση τῶν καιροσκοπῶν, τῶν μηχανορράφων καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς ἀνθρώπινης καλοπιστίας ἢ καὶ ἀφέλειας ἀφέλειας ποὺ φτάνει συχνὰ ἴσαμε τὰ σύνορα τῆς ἡλιθιότητος. Νομίζω, πῶς, ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐνάρετο φανατισμό, θὰ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε τὸ φανατισμὸ τῶν ταπεινῶν ἡρώων τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ ὄχι τὸ φανατισμὸ τῶν πληθῶν. Τὰ πλήθη, ὅταν φανατίζονται ἀπὸ τοὺς ἐπιδέξιους σκηνοθέτες τῶν ἱερῶν πολέμων ἢ τῶν «ἐπικῶν» ἐξορμήσεων, εἶναι πάντα ἑτερόφωτα, ἄβουλα καὶ καταστροφικά. [...] Οἱ φανατικοὶ ὅποιας μορφῆς εἶναι οἱ μεγάλοι ἐγκληματίες ποὺ ἔσπειραν τὸν ὄλεθρο ἀπάνω στὴ γῆς καὶ σπύλωσαν ἀνεξίτηλα τὸ νόημα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ὑπόβαθρο τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἡ αὐθεντία. Αὐτὸ σημαίνει πῶς μέσα στὴ συνείδηση τοῦ φανατικοῦ εἶναι ἀνάγκη ἀκόμη καὶ ν' ἀχνογράφεται μιὰ πίστη. Ἡ μιὰ ἀφοσίωση. Φανατικὸς δὲν εἶναι μόνο ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει ἀράγιστα καὶ ἀνεπανόρθωτα. Συνηθέστατα γιὰ μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποὺ ἀφοσιώνεται σ' ἓνα πρόσωπο ἢ σ' ἓνα θεσμὸ ἢ σὲ μιὰ κατάσταση ὄχι ἀπὸ πίστη ἢ, γιὰ νὰ εἴμαστε περισσότερο μέσα στὴν ἀλήθεια, λιγότερο ἀπὸ πίστη καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀγάπη. [...] Ὁ φανατικὸς φίλαθλος, ἃς ποῦμε, μπορεῖ καὶ ν' ἀρρωστήσει ἢ καὶ νὰ πεθάνει γιὰ τὴν ὀμάδα του· ὄχι πάντα γιὰτὶ πιστεύει πῶς ἡ ὀμάδα του εἶναι ἡ ἀξιότερη· ἀλλὰ γιὰτὶ εἶναι ἡ ὀμάδα τοῦ τόπου του ἢ καὶ ἡ ὀμάδα τῶν φίλων του ἢ καὶ ἡ ἀρχαία ὀμάδα ἢ δική του ἢ καί, χωρὶς φανερὴ αἰτία, ἀπὸ μιὰ μυστικὴ ἀνεξήγητη ἔλξη. Ἡ ἀγάπη, ὁ θαυμασμὸς, ἡ ἀφοσίωση, ἡ στοργὴ γεννοῦν φανατισμοὺς σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀδιασάφητους, ἀναβρυσμένους ἀπὸ μυστικὰς πηγές, ποὺ δύσκολα μποροῦν νὰ τοὺς ἐρμηνεύσουν καὶ νὰ τοὺς δικαιολογήσουν οἱ ἀμύητοι. Ἔτσι γίνεται φανερὸ τὸ ποσοστὸ τῆς τύφλωσης ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸ φανατισμὸ καὶ ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν του ποὺ εἶναι ἀληθινὰ γόνιμες καὶ ὠφέλιμες. Κ' ἔτσι ἐπίσης γίνεται φανερὸ γιὰτὶ ὁ ἀφανάτιστος ἄνθρωπος εἶναι ἓνας πολύτιμος παράγοντας εὐθυκρισίας, καλῆς

πίστης, νηφαλιότητας και σωφροσύνης – δηλαδή ο άρμοδιότερος κριτής σε κάθε περίπτωση, ο ιδανικός έλληνοδίκης⁴, μορφή που προκαλεί την εκτίμηση και το σεβασμό.

(Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Οι σκληροί καιροί. Η τραγωδία του εικοστού αιώνα*, ένατη έκδοση, Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1993, σσ. 89-92.)

-
1. *καταυγάζει*: φωτίζει δυνατά, προσδίδει έντονη λάμψη
 2. *σκαιός*: τραχύς και σκληρός, προσβλητικός
 3. *άποθηριώνεται*: εξαγριώνεται τόσο, ώστε να συμπεριφέρεται σαν θηρίο
 4. *έλληνοδίκης*: κριτής αγώνων, μέλος της σχετικής κριτικής επιτροπής

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε 70-90 λέξεις το περιεχόμενο του επόμενου αποσπάσματος από το κείμενο: «[...] **ο άφανάτιστος άνθρωπος είναι ένας πολύτιμος παράγοντας ευθυκρισίας, καλής πίστης, νηφαλιότητας και σωφροσύνης [...]**».

Μονάδες 10

B2. «**Η συνηθισμένη, ωστόσο, μορφή του φανατισμού [...] ακόμη κ' εγκληματική διάθεση**». Με ποια συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) αναπτύσσεται το συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. Να σχηματίσετε πρόταση με καθεμιά από τις επόμενες λέξεις, στο γραμματικό τύπο που αυτές βρίσκονται μέσα στο κείμενο: **καταλυτική, εξανθρωπίσει, μηχανορράφων, ανεξίτηλα, ευθυκρισίας.**

Μονάδες 5

B4. στενόκαρδος, άποθηριώνεται, καιροσκοπόν, έτερόφωτα, έλλανοδίκτης: Να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη, που να έχει ως α΄ συνθετικό της το β΄ συνθετικό των πιο πάνω λέξεων.

Μονάδες 5

Γ. Με αφορμή τα συχνά κρούσματα βίας που προκαλούνται σε διάφορες περιοχές από αλληλοσυμπλεκόμενους οπαδούς ποδοσφαιρικών ομάδων, το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου σας οργανώνει εκδήλωση για τις επιπτώσεις του φανατισμού των ατόμων στην καθημερινότητά τους. Σε μια δεκάλεπτη ομιλία σας, να επισημάνετε τις αρνητικές όψεις του φανατισμού στην κοινωνική ζωή και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή τους (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ